

En närvarande frånvaro

Foto: Jean-Baptiste Beranger

Publicerad: 2013-05-30 08:05, senaste uppdaterad: 2013-05-30 21:05

RECENSION: Gunnel Wåhlstrands kompromisslösa konst dokumenterar en evig frånvaro. Sebastian Johans har sett en av årets bästa utställningar i Uppsala.

Hängningen är utsökt. Fyra verk i ett rum, tre i två och ett i ett. Det glesa majestätiska lugnet naglar fast och understryker allvaret i Gunnel Wåhlstrands stora, mödosamt framarbetade tuschlaveringar.

Det händer någonting storslaget på gränsen till magiskt i Gunnel Wåhlstrands arbetsprocess som förvandlar små fotografier från 40–50-talet till stora målningar. Bilderna är djupt personliga och är hämtade från gamla familjealbum, fotograferade av konstnärens egen pappa och farfar. Men också utan kunskap om bildernas sammanhang är effekten gigantisk. Man behöver inte kasta många blickar på Wåhlstrands exakta bilder för att förstå att de tar lång tid att producera, och det tidskrävande upprepadet - ibland utförs med små variationer och förändringar i bilden - ger intryck av en nästan manisk jakt på att i samma penseldrag stiga in i och bevara historien och lägga den bakom sig. De borgerliga miljöerna, påfåglarna i parken, porträttbilderna, de glada dagarna i skärgården. Allt laddas i den autentiskt bleknande förstoringen med en mättad ton av öde som inte kan ignoreras. Lite som ett monotont och ihärdigt borrhande, inte hos den närmaste grannen, men två lägenheter bort.

Lägger man till den biografiska kontexten ökar dramatiken betydligt. Gunnel Wåhlstrands pappa tog livet av sig 1975, då konstnären bara var ett år gammal, och användandet av

pappans och farfaderns fotografier som förlagor blir en jakt på en person som alltid har karaktäriserats av sin frånvaro. Fadern Tore återkommer dessutom ofta i porträtt där han som barn och yngling blickar mot betraktaren med en dubbeltydig sorglöshet. Streck för streck kartlägger Wåhlstrand minutiöst en tillvaro innan katastrofen. Dels för att lära känna den saknade fadern, dels för att jaga ledtrådar för att eventuellt kunna förstå. Det är ett smärtsamt Sisyfos-projekt om inte kan leda någon annanstans än till en reproduktion av den stora frånvaron. Förlagorna är ofta glatt tillrättalagda snapshot och Tore, som för övrigt är mycket lik sin efterlämnade dotter, förblir en gåta.

Den amerikansk-japanska konceptkonstnären On Kawara, som i högra utsträckning än någon annan 1900-talskonstnär har ägnat sig åt att gestalta tidens likgiltigt obönhörliga gång, har sagt att kontinuitet inte betyder ett smack och att diskontinuitet betyder existens. Citatet har bäring också hos Gunnel Wåhlstrand.

Att just Uppsala konstmuseum gör en stor sammanfattning av Gunnel Wåhlstrands arbete, tio år efter att hon examinerades från Kungliga konsthögskolan, tillför ytterligare en dimension. Konstnären är född i Uppsala och levde här under de fem första åren av sitt liv. Och vad mera är: merparten av de fotografier hon utgår ifrån är tagna i trakterna. Den gigantiska målningen Biblioteket visar exempelvis en sal på Carolina Rediviva och får onekligen en extra skjuts av att visas ett stenkast från sin ursprungsplats. Ibland går det faktiskt att böja den oåterkalleligt linjära historien till en cirkel. Det finns en melodramatisk avsaknad av självdistans i Gunnel Wåhlstrands verk, och jag kan förstå om den irriterar och stör betraktandet. Men eftersom det (dessutom bokstavligt) gravalvarliga anslaget är en av projektets grundförutsättningar så tycker jag snarast att det bidrar till en starkare helhet.

Av: Sebastian Johans sebastian.johans@unt.se

KONST

Gunnel Wåhlstrand

Uppsala konstmuseum

Pågår till 1/9

Publicerad: Uppsala Nya Tidning, 2013-05-30
<https://unt.se/bli-prenumerant/artikel/j8o055mr>